

๔. กาลียกขินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ๗ ๔๒

“น หิ เวเรน เวรานีติ อิมํ ฌมฺมเทสนํ สตุถา เขตฺวเน
วิหรนฺโต อญฺญตรํ วณฺณิตฺถิ อารพฺภ กเถสิ ๗

เอโก กิร กุญฺญมฺพิกปฺปฺตฺโต, ปิตริ กาลกเต, เขตฺเต จ ฌเร
จ สพฺพกมฺมานิ อุตฺตนา ว กโรนฺโต มาตฺรํ ปฏฺิขคฺคิ ๗ อถสฺส
มาตา “กุมาริํ เต ตาต อานสฺสามีติ อาท ๗ “อมฺม มา เอวํ
วเทถ, อหํ ยาวชีวํ ตุมฺहे ปฏฺิขคฺคิสฺสามีติ ๗ “ตาต เขตฺเต จ
ฌเร จ กิจฺจํ ตฺวเมว กโรสิ, เตน มยฺหํ จิตฺตสฺสขํ นาม
น โหติ, อานสฺสามิ เตติ ๗ โส ปฺนปฺปฺนํ ปฏฺิขคฺคิปิตฺวาปี ตฺถหิ
อโหสิ ๗ สฺวา เอกํ กุลํ คนฺตุํ เคหา นิภขมิ ๗ อถ นํ ปฺปฺตฺโต “กตฺร
กุลํ กจฺจถาติ ปฺจฺจิตฺวา, “อสุกนฺนามาติ วตฺเต, ตตฺถ
กมฺนํ ปฏฺิเสเขตฺวา อุตฺตโน อภิรฺจิตํ กุลํ อาจิกฺขิ ๗ สฺวา ตตฺถ
คนฺตฺวา กุมาริํ วาเรตฺวา ทิวสํ ววฺฐเปตฺวา ตํ อานตฺวา
ตสฺส ฌเร อกาสิ ๗ สฺวา วณฺณา อโหสิ ๗ อถ นํ มาตา “ปฺปฺตฺ
ตฺวํ อุตฺตโน รุจฺยา กุมาริํ อานาเปสิ, สฺวา อิทานิ วณฺณา

๔. กาลียกุขินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ๔๓

ชาตา; อุปฺปตฺตกณฺจ นาม กุลํ วินฺสฺสตี, ปเวณิ น ฃฎฺฐิตี;
เตน อณฺณํ เต กุมาริกํ อานนฺสฺสามิตี, เตน “อถํ อมฺมาตี
วฺจฺจมานาปี ปฺนปฺปนํ กเถสิ ฯ วณฺณิตฺถี ตํ กถํ สฺสฺวา “ปฺปฺตฺตา
นาม มาตาปีตฺถนํ วจฺนํ อติกฺกมิตฺถํ น สกฺโกนฺตฺติ, อิทานิ อณฺณํ
วิชายินิ อิตฺถี อานนฺตฺวา มํ ทาสีโกเคน ภูณฺชิสฺสตี, ยนฺนฺนาหํ
สยเมเวกํ กุมาริกํ อานนฺยณฺตฺติ จินฺเตตฺวา เอกํ กุลํ คนฺตฺวา
ตสฺสฺตฺถาย กุมาริกํ วาเรตฺวา “กิณฺนาเมตํ อมฺม วเทสฺสิตี เตหิ
ปฺปฏิกฺขิตฺตา “อหํ วณฺณา, อุปฺปตฺตํ กุลํ วินฺสฺสตี, ตุมฺหากํ
ชิตฺตา ปฺปฺตฺตํ ปฺปฏิถภิตฺวา กุณฺณพฺสฺส สามินิ ภวิสฺสตี, เทถ ตํ มยฺหํ
สามิกสฺสาตี ยาจิตฺวา สมฺปฺปฏิจฺฉาเปตฺวา อานนฺตฺวา สามิกสฺส
ฃมเร อกาสิ ฯ อถสฺสา เอตทโหสิ “สจายํ ปฺปฺตฺตํ วา ชิตฺถํ วา
ลภิสฺสตี, อยเมว กุณฺณพฺสฺส สามินิ ภวิสฺสตี, ยถา ทารกํ น
ลภตี; ตเถว นํ กาคํ วณฺณิตฺถี ฯ อถ นํ อาท “ยทา เต กุจฺฉิยํ
คพฺโภ ปตฺติจฺฉาตี; ตทา เม อโรเจยยาสีตี ฯ สทา “สาธฺฐตี ปฺปฏิสฺสฺวา,
คพฺเภ ปตฺติจฺฉิตฺเต, ตสฺสา อโรเจสิ ฯ ตสฺสา ปน สาเยว นิจฺจํ
ยาคฺคฺคตฺตํ เทตี ฯ อถสฺสา ออาหารเนว สทฺฐี คพฺภปาตฺนเกสฺซชฺชํ
อทาสี ฯ คพฺโภ ปตี ฯ ทฺติยมฺปี คพฺเภ ปตฺติจฺฉิตฺเต, ตสฺสา อโรเจสิ ฯ
อิตฺราปี ทฺติยมฺปี ตเถว ปาเตสิ ฯ อถ นํ ปฺปฏิวิสฺสกิตฺถิโย ปุจฺฉิสฺส
“กจฺฉิ เต สปฺตฺตี อนฺตรายํ กโรตีตี ฯ สทา ตมตฺถํ อโรเจตฺวา,
“อนฺธพาลे กสฺมา เอวมกาสิ ? อยํ ตว อิสฺสรियภเยน คพฺภ-
ปาตฺนเกสฺซชฺชํ โยเชตฺวา เทตี, เตน เต คพฺโภ ปตฺตี, มา ปฺน

๔. กาลียกุขินิยา อุปปตฺติ วตฺถุ ๔๔

เอวมกาสีติ วุตฺตา, ตติยวาระ น กเถสิ ฯ อถสุสา อิตฺรา อุทฺรํ
ทิสฺวา “กสฺมา มยฺหํ กพฺภสฺส ปตฺติจฺจิตฺถาวํ น กเถสิติ วุตฺวา,
“ตฺวํ มํ อานตฺวา เทว วาระ กพฺภํ ปาเตสิ, กิมตฺถํ ตฺยฺหํ
กเถมิติ วุตฺเต, “นญฺจาทานิมฺหิตี จินฺเตตฺวา, ตสฺสา ปมาทํ
โอโลเกนฺตี, ปรีณเต กพฺเภ, โอภาสํ ลภิตฺวา เกสชฺชํ โยเชตฺวา
อทาสิ ฯ กพฺโภ ปรีณตฺตฺตา ปตฺติตฺถุ อสฺกโกนฺโต ติริยํ นิปฺชฺชิ ฯ
ติพฺพา ขรา เวทนา อุปฺปชฺชิ ฯ จีวิตฺสํสยํ ปาปฺปณิ ฯ สฺวา “นาสิตฺมฺหิ
ตฺยา, ตฺวเมว มํ อานตฺวา ตโย ทารเก นาสฺสิ; อิทานิ สยํปี
นสฺสามิ, อิตฺทานิ จุตฺตา ยฺกฺจินี หุตฺวา ตว ทารเก ขาติตฺถุ
สมตฺถา หุตฺวา นิพฺพตฺเตยฺยนฺติ ปตฺถนํ จเปตฺวา กาลํ กตฺวา
ตสฺมีเยว เคเห มชฺชาริ หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ อิตฺรํปี สามิโก กเหตฺวา
“ตฺยา เม กุลฺลฺลฺเจโท กโตติ กปฺปฺรชฺนฺนุกาทีหิ สุโปถิตํ โปเถสิ ฯ
สฺวา เตนฺวาวาเชน กาลํ กตฺวา ตตฺถเว กุกฺกุฏี หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ

น จิสฺเสว กุกฺกุฏี อญฺทานิ วิชายิ ฯ มชฺชาริ อากฺนตฺวา
ตานิ ขาติ ฯ ทฺติยมฺปี ตติยมฺปี ขาติเยว ฯ กุกฺกุฏี “ตโย วาระ
มม อญฺทานิ ขาติตฺวา, อิทานิ มํปี ขาติตฺถุกามาสิ; อิตฺทานิ
จุตฺตา ตํ สฺปฺตฺตํ ขาติตฺถุ ลภฺยฺยนฺติ ปตฺถนํ กตฺวา ตโต จุตฺตา
ทีปฺนี หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ อิตฺราปี มิตฺติ หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ ตสฺสา
วิชาตฺวิชาตกาเล ทีปฺนี อากฺนตฺวา ตโย วาระ ปฺตฺตเก ขาติ ฯ
มิตฺติ มรณกาเล “อิมาย เม ติกฺขตฺถุ ปฺตฺตา ขาติตา, อิทานิ

๔. กาลียกฺขินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ๔๕

มํปปี ขาทิสฺสตี; อิตฺทานิ จุตฺตา เอตํ สฺปฺตฺตํ ขาทิตฺตํ ลภฺยณฺตี
ปฺตฺถนํ กตฺวา กาลํ กตฺวา ยกฺขินิ หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ ทีปนีปี
ตฺโต จุตฺตา สฺวตฺถิยํ กุลธิตฺตา หุตฺวา นิพฺพตฺติ ฯ สฺวา วุฑฺฒิปฺปตฺตา
ทฺวารคามํ ปตฺติกุลํ อคฺมาสิ ฯ อปรภาเค ปฺตฺตํ วิชฺชาปี ฯ ยกฺขินิ
ตฺสฺสา ปิยสฺสหายิกาวณฺเณน อคฺนฺตฺวา “กุหิ เม สฺสหายิกาทิ
ปฺจฺจํ ฯ “อนฺนฺโตคฺพฺเพ วิชฺชาตติ อหํสุ ฯ สฺวา ตํ หุตฺวา “ปฺตฺตํ นุ
โฆ วิชฺชาตา อุตฺทาหุ ธิตฺตํ, ปฺตฺติสฺสทมิ นนฺตี, ปฺวิสิตฺวา ปฺตฺสนฺตี
วีย ทารกํ คหฺตฺวา ขาทิตฺวา คตา ฯ ทฺตฺติยวเรปี ตเถว ขาทิ ฯ
ตฺตฺติยวเร อิตฺธา ครุคฺพฺภา หุตฺวา สฺวามิกํ อามนฺเตตฺวา “สฺวามิ
อิมสฺมี จานํ เอกา ยกฺขินิ มม ทฺเว ปฺตฺเต ขาทิตฺวา คตา,
อิตฺทานิ มม กุลเคหํ คนฺตฺวา วิชฺชาปีสฺสทมิติ กุลเคหํ คนฺตฺวา
วิชฺชาปี ฯ ตทา สฺวา ยกฺขินิ อุตฺทวารี คตา โหตี ฯ เวสฺสวณฺสฺส
หิ ยกฺขินิโย วาเรน อนฺนตฺตฺโต ลีสฺปรมฺปราย อุตฺกํ อานฺนฺตฺติโย
จาคฺมฺมาสจฺเจนปี ปญฺจมาสจฺเจนปี มุจฺจนฺตี ฯ อปรา กิลนฺตกาเย
ชีวิตฺกฺขยปี ปาปฺณนฺตี ฯ สฺวา ปน อุตฺทวารีโต มุตฺตมตฺตา ว
เวเคน ตํ ฆริ คนฺตฺวา “กุหิ เม สฺสหายิกาทิ ปฺจฺจํ ฯ “กุหิ นํ
ปฺตฺติสฺสตี, ตฺสฺสา อิมสฺมี จานํ ขาทิตฺวา ยกฺขินิ ขาทิตฺ;
ตฺสฺมา กุลเคหํ คตฺติ ฯ สฺวา “ยตฺถ วา ตตฺถ วา คจฺจตุ, น เม
มุจฺจิสฺสตีติ เวรเวคสมุสฺสาหิตา นคราภิมุขี ปกฺขนฺตี ฯ อิตฺธาปี
นามคฺคหณฺทิวเส ตํ ทารกํ นหาเปตฺวา นามํ กตฺวา “สฺวามิ อิตฺทานิ

๔. กาลียกขิณิยา อุปปตฺติ วตฺถ ๔๖

สภมฺรํ คจฺจนมาติ ปุตฺตํ อาทาย สามิเกน สทฺธิํ วิหารมชฺฌคเตน
มคฺเคน คจฺจนนฺตี ปุตฺตํ สามิกสฺส ทตฺวา วิหารโปกฺขรณิยํ นหาตฺวา
อุตฺตริตฺวา ปุตฺตํ คเหตฺวา, สามิเก นหายนฺเต, ปุตฺตํ ปายมานา
จิตฺตา, ยกฺขิณิ อากจฺจนนฺตี ทิสฺวา สญฺชานิตฺวา “สามิ เวเคน
เอหิ, อัยฺ สา ยกฺขิณิตี อูจฺจาสทฺทํ กตฺวา, ยาว ตสฺสาคมนํ
สญฺจาทฺถํ อสภโกนฺตี นินฺวตฺติตฺวา อนฺโตวิหาราภิมฺขี ปกฺขนฺทิ ฯ

ตสฺมี สมเย สตฺถา ปริสมชฺฌเม ชมฺมํ เทเสติ ฯ สา ปุตฺตํ
ตถาคตสฺส ปาทปิฏฺฐเจ นินฺชชาเปตฺวา “ตุมฺหากํ มยา เอส
ทินฺโน, ปุตฺตสฺส เม จีวิตฺถํ เทถาติ อาห ฯ ทวารโกฏฺฐเก อธิวตฺโถ
สุมฺนเทโว ยกฺขิณิยา อนฺโต ปวิสิตฺถํ นาทาสิ ฯ สตฺถา อานนฺทเถรํ
อามนฺเตตฺวา “คจฺจนนฺท ตํ ยกฺขิณิ ปกฺโกสาคิ อาห ฯ เถโร ตํ
ปกฺโกสิ ฯ อิตฺรา “อัยฺ ภนฺเต อากจฺจนตีติ อาห ฯ สตฺถา “เอตฺถ,
มา สทฺทํ อกาสิตี วตฺวา, ตํ อากนฺตฺวา จิตฺถํ “กสฺมา เอวํ
กโรสิ ? สเจ หิ ตุมฺहे มาทิสฺสส พุทฺธสฺส สมฺมุขีภาวํ นาคมิสฺสถ,
อหิณฺกุลานํ วिय เวรํ อจฺจนนฺทนานํ วिय กาโกพฺพกานํ วिय จ
กปฺปญฺจิจิตฺถํ โว เวรํ อภวิสฺส, กสฺมา เวรปฺปฏิเวรํ กโรถ ?
เวรํ หิ อเวเรน อุปสมฺมตฺติ, โน เวเรนาติ วตฺวา อิมํ คาคมาห

“น หิ เวเรน เวรานิ สมฺมุนฺตีชฺช กุทาจนํ ฯ

อเวเรน จ สมฺมุนฺตี เอส ชมฺโถม สนนฺตโนติ ฯ

ตตฺถ “น หิ เวเรนาติ: ยถา หิ เขพฺพิงฺฆมาณิกาทิสฺสุจฺ-

๔. กาลียกขินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ๔๗

มกฺขิตฺถจฺจํ เตเหว อสุจฺจิหิ โชวนฺโตปิ สุทฺธํ นิคฺคณฺธํ กาคฺคํ
น สกฺโกติ, อถโข ตํ จานํ ภฺยโยโส มตฺตาย อสุทฺตรณฺจ
ทฺถคณฺธตรณฺจ โหติ; เอวเมว อกฺโกสนฺตํ ปจฺจกฺโกสนฺโต ปหฺรณฺตํ
ปฺฏิปฺปหฺรณฺโต เวเรน เวริ วุปฺสมเมตฺตํ น สกฺโกติ, อถโข ภฺยโย
ภฺยโย เวรเมว กโรติ ฯ อิติ เวรานิ นาม เวเรน กิสมฺมิลฺลจฺปิ กाल
น สมฺมณฺติ, อถโข วทฺถนฺตฺติเยว ฯ อเวเรน จ สมฺมณฺตฺติ: ยถา
ปนฺ ตานิ เขพาทีนฺิ อสุจฺจินิ วิปฺปสนฺนเนน อุตฺเทน โชวียมานานิ
วินฺสสนฺติ, ตํ จานํ สุทฺธํ โหติ นิคฺคณฺธํ; เอวเมว อเวเรน
ขณฺติเมตฺโตทฺเทน โยนิโสมนฺตฺติกาเรน ปจฺจเวกฺขณฺเนน เวรานิ วุป-
สมฺมณฺติ ปฺฏิปฺปสมฺมณฺติ อภาวํ คจฺจนฺติ ฯ เอส ฌมฺโม สนฺนฺตโนติ:
เอส อเวเรน เวรวุปฺสมนฺสงฺขาโต โปราณโก ฌมฺโม สพฺเพสํ
พฺุทฺธปฺจเจกพฺุทฺธชฺเฌนฺาสนฺนํ คตฺตมคฺคโคติ ฯ

คาลาปริโยसानเน สฺวา ยกฺขินิ โสตาปตฺติผล ปตฺติภฺยจฺหิ ฯ
สมฺปตฺตปริสายปี เทสนา สาทฺถิกา อโหสิ ฯ

สตุถา ตํ อิตฺถิ อาท “เอตฺตฺสสา ตว ปฺตฺตํ เทหิตี ฯ “ภายามิ
ภนฺเตตี ฯ “มา ภายิ, นตฺถิ เต เอตํ นิสฺสาย ปฺริปนฺนโถตี ฯ สฺวา ปฺตฺตํ
ตฺสสา อทาสิ ฯ สฺวา ตํ คเหตุวา จุมฺพิตฺวา อาลิจฺจิตฺวา ปฺน มาตฺตเยว
ทฺตฺวา โรทิตฺตํ อารภิ ฯ อถ นํ สตุถา “กิเมตฺตฺติ ปฺจฺจนิ ฯ “ภนฺเต อหํ
ปฺพุเพ ยถา ตถา ชีวิตํ กปฺเปเนตฺติปี กุจฺจิปฺุริ นาม นาลคฺคํ, อิทานิ
กคํ ชีวิสฺสามิตี ฯ อถ นํ สตุถา “มา จินฺตยฺตี สมฺสฺสาเสตฺวา,
ตํ อิตฺถิ อาท “อิมํ เนตฺวา อตฺตโน เคเห นีวาสาเปตฺวา

๔. กาลียกขินิยา อุปปตฺติ วตฺถุ ๔๘

อคฺคยาคุภตฺเตหิ ปฏฺิขคฺคาหีติ ฯ สา ตํ เนตฺวา ปิฎฺฐจิวฺเส ปตฺติฎฺฐาเปตฺวา
อคฺคยาคุภตฺเตหิ ปฏฺิขคฺคิ ฯ ตสฺสา วิหิปฺหรณฺกाले มุสฺลํ
มุทฺธํ ปฺหรนฺตํ วิย อุปฺภูจาทิ ฯ สา สหายิกํ อามนฺเตตฺวา “อิมสฺมี
จाने วสิตฺตํ น สกฺขิสฺสามิ, อลฺยตฺถ มํ ปตฺติฎฺฐาเปหีติ วตฺวา,
มุสฺลสาลายํ อุทกจาฎฺิยํ อุทฺธเน นิมฺพโกเส สงฺการญฺเฐ คามทฺวาเรติ
เอเตสุ จานेสุ ปตฺติฎฺฐาปีตาปี, “อิธ เม มุสฺลํ สีลํ ภินฺทนฺตํ
วีย อุปฺภูจาทิ, อิธ ทารกา อุจฺฉิฎฺฐจฺทกํ โอตารนฺติ, อิธ สฺนขา
นิปฺชฺชนฺติ, อิธ ทารกา อสุจฺิ กโรนฺติ, อิธ กจฺวรํ ฉทฺุเทนฺติ,
อิธ คามทารกา ลกฺขโยคฺคํ กโรนฺตีติ สพฺพานิ ตานิ ปฏฺิภฺจิปิ ฯ
อถ นํ พหิกามे วิวิตฺโตกาเส ปตฺติฎฺฐาเปตฺวา ตตฺถ ตสฺสา
อคฺคยาคุภตฺตาทีนํ หริตฺวา ปฏฺิขคฺคิ ฯ สา ยกฺขินี เอวํ จินฺเตสิ
“อโย เม สหายิกา อิทานิ พหุปการรา, หนฺทาหํ กิณฺจิ ปฏฺิคุณฺ
กโรมีติ, “อิมสฺมี สํวจฺนเร สุพฺพญฺุจิกา ภวิสฺสติ, ถลฺญฺจाने สสฺสํ
กโรหิ, อิมสฺมี สํวจฺนเร พุพฺพญฺุจิกา ภวิสฺสติ, นินฺนญฺจानेเยว
สสฺสํ กโรหีติ สหายิกาย อารโจะสิ ฯ เสสฺชนเหิ กตสฺสํ อติอุทฺเทน
วา อนฺทเกน วา นสฺสติ ฯ ตสฺสา สสฺสํ อติวีย สมฺปชฺชติ ฯ
อถ นํ “อมฺม ตยา กตํ สสฺสํ เนว อจฺโจทฺเทน นสฺสติ,
น อนฺทเกน นสฺสติ; สุพฺพญฺุจิทุพฺพญฺุจิกาวํ ถตฺวา กมฺมํ กโรสิ,
กึ นฺจ โข เอตฺนฺติ ปุจฺฉีสุ ฯ “อมฺหากํ สหายิกา ยกฺขินี สุพฺพญฺุจิ-
ตุพฺพญฺุจิกาวํ อจฺภิขฺติ, มโย ตสฺสา วจฺเนน ถลนินฺเนสุ สสฺसानิ

๔. กาลียกจินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ๔๕

กโรม, เตน โน สสุสํ สมฺปชฺชติ, กิ น ปสฺสถ นิพทฺธํ อมฺหากํ
เคหโต ยาคฺคตฺตาทินิ หริยมนานิ ? ตานิ เอติสฺสา หริยฺนฺติ,
ตุมฺเหปิ เอติสฺสา อคฺคยาคฺคตฺตาทินิ หรธ, ตุมฺหากมฺปิ กมฺมนฺเต
โโอลเกสฺสตีติ ฯ อถสฺสา สกฺลนฺครวาสินอ สกฺการํ กรีสฺสุ ฯ สปิ
ตโต ปญฺจาย สพฺเพสํ กมฺมนฺเต โโอลเกนฺตี ลากคฺคปฺตฺตา อโหสิ
มฺหาปรีวารา ฯ สา อปรภาเค อญฺจ สลากคฺคตฺตานิ ปญฺจเปสิ ฯ ตานิ
ยวชฺชกาลา ทิยฺนฺติเยว ฯ

อิทํ กาลียกจินิยา อุปฺปตฺติ วตฺถุ ฯ

*****

